

4^η ΕΡΓΑΣΙΑ ΦΥΕ 14

Παράδοση 14-04-08

(Οι ασκήσεις είναι βαθμολογικά ισοδύναμες)

ΑΣΚΗΣΗ 1

A) Πάνω σε σωματίο εξασκείται μια δύναμη $F=(2xy)\mathbf{i} + x^2\mathbf{j}$. Βρείτε το έργο που παράγει η δύναμη, όταν το σωματίο μετατοπίζεται από το σημείο (0,0) στο σημείο (2,4)

α) πάνω στην ευθεία $y=2x$ που περνάει από τα δύο σημεία

β) πάνω στην παραβολή $y=x^2$.

Είναι η δύναμη διατηρητική; Εξηγήστε. (όλες οι μονάδες είναι στο Διεθνές Σύστημα).

B) Τρία σωματία κινούνται κάτω από την επίδραση πεδίου δυνάμεων που περιγράφονται από τις κατωτέρω συναρτήσεις δυναμικής ενέργειας:

α) $U(x,y)=3x^3y - 7x$

β) $U(x,y,z)=cxyz$

γ) $U(x,y,z)=ax^2+bxy+cz$

όπου a, b, c είναι σταθερές. Εκφράστε τη αντίστοιχη δύναμη που επενεργεί σε κάθε σωματίο.

ΑΣΚΗΣΗ 2

A) Λεπτή ράβδος μήκους L βρίσκεται κατά μήκος του άξονα των θετικών x και η αρχή των αξόνων είναι στο αριστερό άκρο της ράβδου. Η ράβδος έχει μεταβαλλόμενη γραμμική πυκνότητα $dm/dx=kx^2$, όπου k θετική σταθερά, καθώς κινούμαστε από το αριστερό άκρο της προς το δεξί.

α) Να βρεθούν οι μονάδες του k στο Διεθνές Σύστημα.

β) Υπολογίστε την μάζα της ράβδου συναρτήσει των k και L .

γ) Υπολογίστε την θέση του κέντρου μάζας της ράβδου συναρτήσει του L .

Υπόδειξη: Για ένα στερεό σώμα, το οποίο δεν μπορεί να παρασταθεί από πεπερασμένο αριθμό σημειακών μαζών, το άθροισμα που ορίζει την θέση του κέντρου μάζας x_{cm} αντικαθίσταται από ένα ολοκλήρωμα:

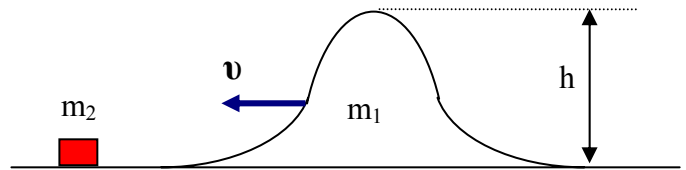
$$x_{cm} = \int x dm / M$$

όπου x η συντεταγμένη του απειροστού στοιχείου του σώματος που έχει μάζα dm και M η μάζα του στερεού σώματος. Αντίστοιχες εκφράσεις ισχύουν για τις y_{cm} και z_{cm} συνιστώσες του κέντρου μάζας.

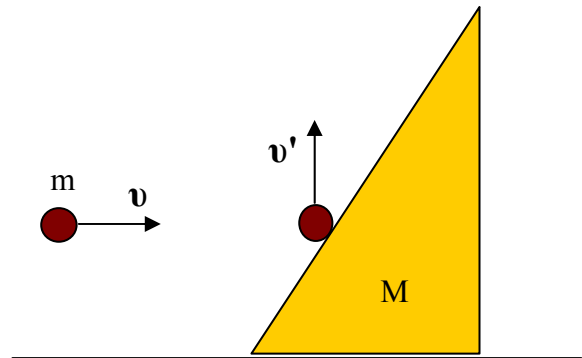
B) Δύο αντικείμενα ίσων μαζών m και ίδιου μέτρου ταχύτητας v κινούνται στο επίπεδο και συγκρούονται με πλαστική κρούση. Αν το συσσωμάτωμα των δύο αντικειμένων έχει ταχύτητα μέτρου $v/3$, να βρεθεί η γωνία που σχημάτιζαν οι αρχικές διευθύνσεις των δύο σωμάτων πριν την κρούση.

ΑΣΚΗΣΗ 3

A) Σε λεία οριζόντια επιφάνεια κινείται σώμα μάζας m_1 που έχει σχήμα λοφίσκου ύψους h με λείες πλαγιές. Πόση πρέπει να είναι η ελάχιστη ταχύτητα του m_1 , ώστε σώμα m_2 που βρίσκεται ακίνητο στο δρόμο του να ανέβει μέχρι την κορυφή και να περάσει από την άλλη πλευρά του;

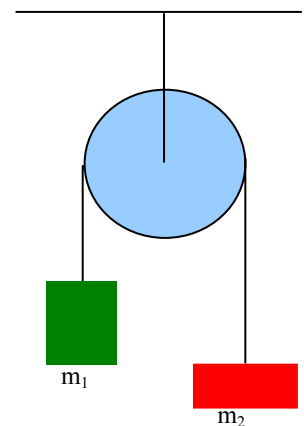
B) Σφαιρίδιο μάζας m κινείται με οριζόντια ταχύτητα v . Αφού συγκρουσθεί ελαστικά με πρίσμα μάζας M , που μπορεί να ολισθαίνει χωρίς τριβές σε οριζόντιο επίπεδο, αναπηδά κατακόρυφα. Υπολογίστε το ύψος στο οποίο θα φθάσει το σφαιρίδιο.

ΑΣΚΗΣΗ 4

A) Θεωρείστε σύστημα δύο σωμάτων m_1 και m_2 με ταχύτητες v_1 και v_2 . (i) Βρείτε πώς η συνολική ορμή του συστήματος σχετίζεται με την ταχύτητα του ΚΜ (στο σύστημα αναφοράς του εργαστηρίου, L). (ii) Αποδείξτε ότι η συνολική ορμή του συστήματος ως προς το ΚΜ είναι μηδέν. (iii) Βρείτε την σχέση μεταξύ της κινητικής ενέργειας του συστήματος στο σύστημα του εργαστηρίου και στο σύστημα του ΚΜ.

B) Δύο μάζες m_1 και m_2 συνδεδεμένες με λεπτό αβαρές μη εκτατό νήμα κρέμονται από τροχαλία αμελητέας μάζας. Αφήνουμε το σύστημα ελεύθερο. Υπολογίστε την επιτάχυνση και την ταχύτητα του ΚΜ του συστήματος.

ΑΣΚΗΣΗ 5

Σε κύβο μάζας $m=2\text{kg}$ που ακουμπά στο άκρο ενός οριζόντιου ελατηρίου αμελητέας μάζας ασκείται δύναμη που προκαλεί συμπίεση του ελατηρίου κατά 0.15 m . Στη συνέχεια το σύστημα αφήνεται ελεύθερο και ο κύβος κινείται κατά 0.6 m πάνω σε οριζόντιο τραπέζι πριν σταματήσει. Η σταθερά του ελατηρίου είναι 200 N/m .

- Ποιος είναι ο συντελεστής κινητικής τριβής μ_k μεταξύ κύβου και τραπέζιου;
- Ποια η ταχύτητα του σώματος όταν το ελατήριο αποκτά το αρχικό του μήκος;
- Ποια η μεταβολή του αθροίσματος της κινητικής ενέργειας K και της δυναμικής ενέργειας U κατά τη διάρκεια της διαδικασίας;

ΑΣΚΗΣΗ 6

A) Δορυφόρος μάζας m μεταβαίνει από μια κυκλική τροχιά ακτίνας $3R$ σε μια άλλη $4R$ (όπου R : η ακτίνα της Γης). Υπολογίστε α) το έργο που παράγεται β) Συσχετίστε το έργο αυτό με τις μεταβολές της κινητικής και δυναμικής ενέργειας.

B) Ένας πύραυλος έχει αρχική μάζα m_0 και ανεβαίνει κατακόρυφα στο πεδίο βαρύτητας της γης. Αν τα καύσιμα εκτοξεύονται με σταθερό ρυθμό η kg/s και με ταχύτητα u' , ως προς τον πύραυλο υπολογίστε την ταχύτητα του πυραύλου σε συνάρτηση με το χρόνο. Θεωρήστε ότι το πεδίο βαρύτητας είναι ομογενές και ότι η αρχική ταχύτητα του πυραύλου είναι μηδέν.

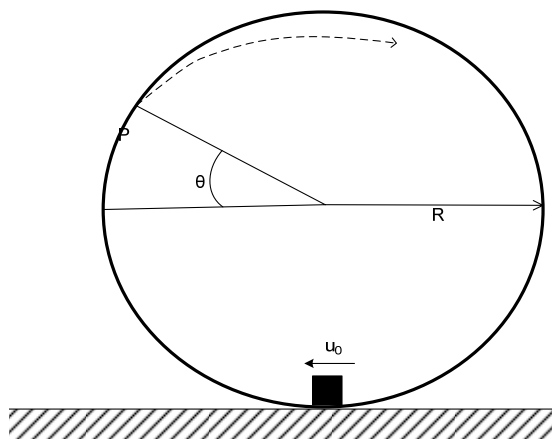
ΑΣΚΗΣΗ 7

Σώμα μάζας m κινείται προς τα πάνω σε κεκλιμένο επίπεδο με σταθερή ταχύτητα, υπό την επίδραση δύναμης F που είναι παράλληλη στο κεκλιμένο επίπεδο. Δείξτε ότι εάν το έργο W που παράγει η δύναμη είναι μεγαλύτερο του διπλάσιου της μεταβολής της δυναμικής ενέργειας τότε αν πάψει να εφαρμόζεται η F το σώμα δεν θα κινηθεί προς τα κάτω στο κεκλιμένο επίπεδο.

ΑΣΚΗΣΗ 8

Σώμα μάζας m κινείται σε κατακόρυφο κύκλο ακτίνας R πάνω σε ένα δακτύλιο ο οποίος ακουμπά στο έδαφος όπως στο σχήμα. Τριβή δεν υπάρχει. Όταν το σώμα m βρίσκεται στο κατώτατο σημείο του δακτυλίου η ταχύτητά του είναι u_0 .

- Ποια είναι η ελάχιστη τιμή u_m της u_0 για την οποία η m θα διαγράψει πλήρως τον κύκλο χωρίς να χάσει την επαφή της με το δακτύλιο;
- υποθέστε ότι η u_0 είναι $0.775u_m$. Το σωματίο θα κινηθεί πάνω στο δακτύλιο μέχρι ένα ορισμένο σημείο P , στο οποίο θα χάσει την επαφή του με το δακτύλιο και θα κινηθεί σε μια τροχιά την οποία δείχνει πρόχειρα η διακεκομμένη γραμμή. Βρείτε τη γωνιακή θέση θ του σημείου P .
- Ποιο είναι το μέγιστο ύψος από το έδαφος που θα φτάσει το σώμα;
- Ποια είναι η ταχύτητα του σώματος (διάνυσμα) όταν αυτό θα προσκρούσει στο έδαφος ;
- Σε πόση απόσταση από το σημείο επαφής του δακτυλίου με το έδαφος θα πέσει το σώμα;

ΑΣΚΗΣΗ 9

Το μέτρο της ελκτικής δύναμης μεταξύ του θετικά φορτισμένου πυρήνα και του αρνητικά φορτισμένου ηλεκτρονίου στο άτομο του υδρογόνου, στα πλαίσια του μοντέλου του Bohr, δίνεται από την

$$F=ke^2/r^2,$$

Όπου e είναι το φορτίο του ηλεκτρονίου, k μια σταθερά και r η απόσταση μεταξύ ηλεκτρονίου και πυρήνα. Υποθέστε ότι ο πυρήνας είναι ακίνητος. α) Υπολογίστε την δυναμική ενέργεια του ατόμου ως συνάρτηση του r , θεωρώντας ότι είναι μηδέν για r που τείνει στο άπειρο. β) Υπολογίστε την κινητική ενέργεια του ηλεκτρονίου που αρχικά κινείται σε κύκλο ακτίνας R_1 . γ) Το ηλεκτρόνιο μεταβαίνει ξαφνικά σε μια κυκλική τροχιά μικρότερης ακτίνας R_2 . Να βρεθεί η μεταβολή της δυναμικής και κινητικής ενέργειας, καθώς και η ελάττωση της ολικής ενέργειας του ατόμου σ' αυτή τη διαδικασία. (Η ενέργεια αυτή αποδίδεται με τη μορφή ακτινοβολίας).

ΑΣΚΗΣΗ 10

Η συνάρτηση δυναμικής ενέργειας μεταξύ δύο ατόμων σε ορισμένα διατομικά μόρια μπορεί να εκφραστεί ως εξής: $U(x) = -a/x + b/x^2$, όπου a και b είναι θετικές σταθερές και x η απόσταση μεταξύ των ατόμων. α) Για ποιες τιμές του x η $U(x)$ γίνεται μηδέν; β) Σχεδιάστε την $U(x)$. γ) Βρείτε τη μεταξύ των ατόμων δύναμη και το πρόσημο της δύναμης σε κατάλληλα διαστήματα της μεταβλητής x . δ) Να βρεθεί η θέση ισορροπίας και το είδος της ισορροπίας. ε) Υποθέτοντας ότι το ένα από τα άτομα παραμένει ακίνητο στη θέση $x=0$, δείξτε ότι για μικρά πλάτη ταλάντωσης Δx του δευτέρου ατόμου περί τη θέση ισορροπίας, η δύναμη είναι ανάλογη του $(-\Delta x)$, οπότε έχουμε συνθήκη απλής αρμονικής κίνησης.